

Atskaite par dalību GEOPA-COPA

Profesionālo lauksaimniecības organizāciju darba devēju grupas sanāksmē

12.-13. novembrī 2015 Briselē

Kopsavilkums

- Latvijā joprojām vairums lauksaimniecībā nodarbināto ir pašnodarbinātie savās saimniecībās. Latvijā nepastāv lauksaimniecībā nodarbināto darbinieku arodbiedrības, līdz ar to rūpes par darbinieku sociālajiem nosacījumiem uzņemas darba devēji – lauksaimnieki, kā arī tos ietekmē nacionālā darba likumdošana.
- GEOPA grupā ir ievērojamas atšķirības aktuālajos nodarbinātības jautājumos dažādās valstīs – Francija, Vācija un Lielbritānija risina imigrantu nodarbinātības jautājumus, kamēr Latvija, Lietuva, Rumānija – darbaspēka nepietiekamības jautājumus.
- Darbinieku pieejamību lauksaimniecībā tiešā veidā ietekmē sociālā un darba likumdošana dažādās ES valstīs – visbūtiskāk atšķirīgā atalgojuma likme. Tas rada izaicinājumus gan ekonomiski attīstītākām ES valstīm, gan mazāk attīstītām ES valstīm.
- Ierosinājums risināt jautājumu par sociālo nodokļu nomaksu – panākt, lai sociālie nodokļi tiktu maksāti valstī, kurā darbinieks strādā. Šobrīd lauksaimniekiem ir grūti saprast, kuras valsts likumdošana ir piemērojama, nodarbinot citas valsts pilsoni, gan atšķirīgas likumdošanas, gan valodas barjeru dēļ.
- Joprojām būtiski ir sakārtot lauksaimniecībā nodarbināto uzskaites sistēmu, jo uzskaitītie nodarbinātie dažādās dalībvalstīs pārstāv atšķirīgas lauksaimniecības nozares.
- Kopēja problēma dalībvalstīs gan darba devēju, gan nodarbināto vidū ir sociālais dempings nodarbinātībā lauksaimniecības nozarē, runājot par nosūtītajiem darbiniekiem (*posted workers*).
- GEOPA darba kārtībā 2016. gadā tiks skatīts jautājums par bēgļu ietekmi uz nodarbinātību un sociālo sistēmu lauksaimniecības nozarē ES dalībvalstīs.
- GEOPA dalībvalstis atkārtoti norāda, ka būtiski ir palielināt lauksaimnieku elastību nodarbinātības jautājumu risināšanā, samazinot administratīvo slogu lauksaimniekiem.

Saturs

DISKUSIJAS - Eiropas Komisijas SDG	2
DISKUSIJAS - GEOPA kopsapulce.....	2
2. GEOPA valdes vēlēšanas 2016/2018.....	2
3. GEOPA budžets	2
4. Eiropas Platforma par nedeklarēto darbu + GEOPA pētījums par nelegālo un nedeklarēto darbu .	3
5. Sociālo partneru darba programma 2016. gadam	3
6. GEOPA darba kārtības projekts 2016./2017. gadam	4
8. Agripass	4
10. GEOPA pārstāvība ES institūcijās	4
11. Citi jautājumi.....	5
11.1. Sezonas strādnieki.....	5
11.2. Imigrācijas ietekme uz nodarbinātības likumdošanas izmaiņām ES dalībvalstīs	5
11.3. Negadījumu darbavietās novēršana	5

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

DISKUSIJAS

DISKUSIJAS - Eiropas Komisijas SDG

Protokols – 2015. gada 22.septembra protokols netiek apstiprināts un tā apstiprināšana tiek atstāta uz nākamo sanākumi, jo protokola dokuments tika saņemts ļoti vēlu un sociāliem partneriem ir komentāri.

Darba kārtība 2016.gadam. EK DG EMPLOYMENT pārstāvis: Vēl nav noteikti sanāksmju datumi 2016. gadam, ko būtu apstiprinājusi DG EMPLOYMENT. Sociālie partneri norāda, ka ir svarīgi zināt datumus, jo arvien vairāk cilvēki piedalās sociālā dialoga grupās, lai veidotu sociālo dialogu ar nodarbināto pārstāvjiem. Nav skaidrs, cik daudz sanāksmes 2016. gadā tiks organizētas – šobrīd tās varētu būt 3 SDG. GEOPA rosina 4 tikšanās gadā ar 15 apmaksātiem ekspertiem no katras puses – citādi sociālie partneri redzas reizi 6 mēnešos, kas ierobežo diskusijas par lauksaimniecības nozarē nodarbinātībā būtiskiem un risināmiem jautājumiem. EFFAT papildina, ka papildus '4x15' sanāksmēm ir jābūt Plenārsēdēm ar 28 cilvēkiem no katras puses.

EFFAT un GEOPA projekti 2015.-2016.gadā – kopējā darba deklarācija

DG EMPLOYMENT pārstāvis tiek iepazīstināts ar GEOPA un EFFAT kopējo vienoto dokumentu par darba prioritātēm 2015. – 2017. gadam.

Mr. Spahn (EFFAT) norāda, ka nav vienāda definīcija lauksaimniecības strādniekiem visās ES valstīs. Joprojām ir problēma, ka nav noteikts, kurš uzskaita lauksaimniecībā nodarbinātos – DG EMPLOYMENT norāda, ka ir jāvērsas pie DG AGRI, bet DG AGRI norāda, ka tas ir DG EMPLOYMENT kompetencē. Katrā dalībvalstī par lauksaimniecības strādniekiem tiek uzskaitīta atšķirīga statistika.

Mr. Botterman (GEOPA): Ir konkrēti jānedefinē, par kādu statistiku mēs runājam. Lauksaimniecība, dārzkopība vai lauksaimniecība ar vides aspektu. Piemēram, Beļģijā dārzkopība iekļauj sevī gan ainavu arhitektūru, gan daiļdārzniecību.

A. Spahn – šādas atšķirības ir tāpēc, ka katrs savu likumdošanu piemēro situācijai savā valstī. Tiks izmantota vispiemērotākā lauksaimniecības definīcija – no plašākās līdz šaurākajai.

EK piebilst, ka šis jautājums 2016.gadā būs informatīvs, nevis kā darba uzdevums, jo tas ir EFFAT projekts, kurš jau tiek finansēts.

Nodarbinātības jautājumi

Mr. Spahn (EFFAT) sniedz vispārīgu informāciju par visiem darba kārtības punktiem saistībā ar nodarbinātību (KLP un nodarbinātība, darba drošības jautājumi u.c.) un to nozīmi lauksaimniecības sociālā dialogā. Tiek sniegta vispārīga informācija, bet nekā konkrēta par situāciju nodarbinātībā nozarē.

DISKUSIJAS - GEOPA kopsapulce

2. GEOPA valdes vēlēšanas 2016/2018

Par valdes priekšsēdētāju atkārtoti ievēlēts Chris Botterman (Beļģija) – vienbalsīgs balsojums

Par valdes priekšsēdētāja vietniekiem ievēlēti Joseph Lechner (Francija) un Veli-Matti Rekola (Somija). **Par valdes locekļiem ievēlēti** Ignacio Lopez Gracia-Asenjo (Spānija), Claudia Merlino (Portugāle) un Agnieszka Rolewska (Polija).

3. GEOPA budžets

GEOPA dalības maksa netiek mainīta un saglabājas 2015. gada apmērā. Dalības maksas rēķini dalīborganizācijām tiks nosūtīti 2016. gada janvārī.

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

4. Eiropas Platforma par nedeklarēto darbu + GEOPA pētījums par nelegālo un nedeklarēto darbu

Jaunas informācijas par šo platformu nav. Ir akūti nepieciešama informācija par profesijām, kuras tiks iekļautas. Un atbildes no DG Employment nepieciešamas, cik ātri vien iespējams. (Februārī, 2016)

Sanāksmē aicināts piedalīties pētījuma vadošais pētnieks Davide Venturi, kurš īsumā informē par pētījuma pēdējiem secinājumiem un veicamajām aktivitātēm. Eksperts Davide Venturi: līdz šim projektā mēs esam noskaidrojuši nacionālās definīcijas nedeklarētajam darbam, un kā valstis cīnās ar nedeklarēto darbu izmantojot dažādus instrumentus – kontroles, inspekcijas, sodus u.c. Tika izskatīti darba līgumi, darba laika regulējums, koplīgumi lauksaimniecībā, sociālā dialoga elastīgums un administratīvais slogs un tā mazināšanas labākie piemēri Eiropā. Šie visi jautājumi tika izpētīti 2 semināros 2015.gadā, Briselē un Lisabonā.

Nākamie projekta soļi ir rekomendācijas, labās prakses piemēri. Nākamajā seminārā plānots stingri pievērsties labās prakses piemēriem, taču rekomendācijas ir plānots izstrādāt līdz maijam, kad notiks seminārs.

Tiek uzskaitītas vairākas nepilnības ES mērogā, kas kavē izveidot un sakārtot vienotu definīciju un sociālo sistēmu visās ES dalībvalstīs nodarbinātības jautājumos lauksaimniecības nozarē (vairāk lasīt atskaitē http://laukutikls.lv/nozares/lauku-telpa/copa_cogeca/profesionalu-lauksaimniecibas-organizaciju-darba-deveju-grupa-5).

Polija: Ņemot vērā esošo imigrantu pieplūdumu ES, dalībvalstīs lauksaimniecības nodarbinātības jautājumos ir arī jāskata imigrācijas ietekme uz nodarbinātību un lauksaimniecības nozari. Imigranti ir dažādi – ir kara bēgļi un ekonomiskie bēgļi, kas tiešā veidā ietekmēs darba tirgu ES.

GEOPA (Botterman): Bēgļu ietekme uz nodarbinātību lauksaimniecībā tiks iekļauta kā darba jautājums GEOPA darba kārtībā 2016. gadā.

Somija: Šis pētījums ir nozīmīgs un svarīgi tajā ir uzsvērt nepieciešamību ļaut lauksaimniekiem būt daudz elastīgākiem nodarbinātības jautājumos (īpaši administratīvā sloga) lauksaimniecības nozarē.

Itālija: Būtiski saglabāt un palielināt lauksaimnieku elastību nodarbinātības risināšanā, samazinot administratīvo slogu. GEOPA ir jāstrādā, lai samazinātu administratīvo slogu lauksaimniekiem.

Nīderlande: Svarīgi ne tikai norādīt uz lielākām elastības iespējām lauksaimniekiem, bet arī nepalielināt administratīvo slogu. Lielākoties praksē ir tā, ka brīdī, kad kaut kas tiek padarīts elastīgāks, administratīvais slogs palielinās, piemēram, *Posting workers* direktīva.

GEOPA:

Nākamo semināru tiek plānots organizēt 2016.gada 12., 19. vai 26.maijā Nīderlandē, Amsterdamā kas būs 1 dienas seminārs. Tiks aicināts piedalīties Nīderlandes Ārlietu ministrs.

5. Sociālo partneru darba programma 2016. gadam

GEOPA un EFFAT ir vienojušies par kopīgi risināmām prioritātēm nodarbinātībā lauksaimniecības nozarē 2016. gadā, ar ko ir iepazīstināts arī DG EMPLOYMENT pārstāvis. Galvenie darba punkti:

- Eiropas sociālās sistēmas pilnveidošana, lai veicinātu saimniecību konkurētspēju un iespējami lielāko nodarbinātību un sociālo iekļaušanu un uzlabotu dzīves apstākļus lauku teritorijās;
- Aktualizēt reālistiskus statistikas datus par nodarbinātību lauksaimniecībā;
- Sekmēt apmācību programmu veidošanu un ieviešanu nodarbināto kompetences palielināšanai;
- Turpināt līdzdarboties EK jautājumos par darbaspēka mobilitātes jautājumiem;
- Lai novērstu negatīvās demogrāfijas izmaiņas lauku teritorijās, tiks veicināta nodarbinātība lauksaimniecības sektorā;
- Turpināt darbu pie labo piemēru apzināšanas un popularizēšanas darba drošības un veselības jautājumu ieviešanā nodarbinātībā lauksaimniecības nozarē;
- Pilnveidot ES likumdošanu, lai atvieglotu ES iekšējo darbaspēka mobilitāti;
- Novērst ES un trešo valstu sadarbības slīgumu negatīvo ietekmi uz nodarbinātību ES;

- Sniegt aktuālo informāciju par nodarbinātību lauksaimniecības nozarē (no dalībvalstīm DG EMPLOY pārstāvjiem).
- Bēgļu jautājums – sekot līdzi tam, cik bēgļu ir katrā no valstīm, vai valsts ir atvieglējusi nosacījumus, lai bēgļi iekļautos darba tirgū.
- Diskusija Skandināvijā vai, piemēram, Baltijas valstīs ar darba devējiem, lai noskaidrotu jautājumus par nodarbinātību pēc būtības un no pirmavota.
- Par sezonas strādnieku direktīvu – sociālo partneru iesaiste – mērķis nav piekrist EFFAT pozīcijai, bet saprast, kas notiek katrā no valstīm, lai redzam, kā direktīva tiek ieviesta. Konsensus nav nepieciešami, bet ir svarīgi zināt, kas notiek katrā no valstīm.

6. GEOPA darba kārtības projekts 2016./2017. gadam

Svarīgi darba jautājumi 2016.–2017. gadā – sezonas strādnieki, strādnieku nosūtīšana, sociālo maksājumu sistēmas sakārtošana – sociālo nodokļu iekasēšana, pensiju izmaksa un citi jautājumi, kas nozīmīgi nodarbinātības jautājumu risināšanai ES dalībvalstīs. Tiks strādāts pie nodarbinātības likumdošanas vienkāršošanas ES mērogā, lai atvieglotu lauksaimnieku administratīvo slogu un veicinātu nodarbinātības elastību. Mēs ceram, ka EK ieklausīsies mūsu priekšlikumos un mainīs likumdošanu, lai atvieglotu nosacījumus.

Austrija: nepieciešami strādnieki priekš 4-5 nedēļām ražas novākšanas laikā un šie cilvēki lielākoties nāk no Ungārijas, bet ir grūti lauksaimniekiem saprast, kur un kā ir jāmaksā sociālie nodokļi par šiem cilvēkiem. Nepieciešams risināt jautājumu par informācijas pieejamību, lai lauksaimnieki saprot, kurā gadījumā, uz kuru dalībvalsti un kādā veidā ir jāpārskaita sociālie nodokļi, bet tas nedrīkst palielināt administratīvo slogu lauksaimniekiem.

8. Agripass

Agripass ir uzsākta veidot 2006. gadā projekta ietvaros un tā tika izstrādāta angļu, franču un vācu valodās. *Agripass* ievieš un 'neatlaiž' EFFAT, lai gan GEOPA dalībvalstīs (lauksaimnieki) apšaubā šīs sistēmas lietderību šobrīd, kad ir pierādīts, ka vairums ES iekšējie imigranti ir uzsākuši darbu citās dalībvalstīs pat bez valodas zināšanām.

Par šo jautājumu daudz ir runāts gan kā par *Agripass online* pastāvīgiem darbiniekiem, kas bija GEOPA ideja, gan kartes veidā sezonas strādniekiem, kas bija EFFAT priekšlikums.

Idejiski ir doma, iekļaut šo jautājumu 2016.gada plānā, varbūt nav obligāti jāizlemj jautājuma nākotne. Ir vairāki pašreiz neskaidri jautājumi. Kas notiek, ja mēs atsakāmies no *Agripass*? Vai mēs varam atļauties uzturēt 2 sistēmas?

Agripass tiks pārspriests 2016.gada februāra sanāksmē. Prezidents lūdz, lai katrs savā valstī pārbauda, vai *agripass* sistēma tiek izmantota. Ir dažas valstis, kas norāda, ka tiek izmantots *Eures*.

10. GEOPA pārstāvība ES institūcijās

Tiek sniegta informācija par GEOPA veiktām aktivitātēm un sadarbību ar DG, EK un EP pārstāvjiem, kā arī informācija par plānoto turpmāko darbu.

- **GEOPA seminārs Lisabonā: komentāri un turpmākie soļi.**

Paldies, Portugāles organizācijai CAP par uzņemšanu. Turpmāk strādāsim, lai GEOPA ir redzamāka Eiropas institūcijās, turpināsim dažādu institūciju pārstāvjus aicināt uz saviem semināriem u.c. pasākumiem.

11. Citi jautājumi

11.1. Sezonas strādnieki

Austrija: Jautā kolēģiem par atļaidēm un atbrīvojumiem sezonas strādniekiem?

Beļģija: 650 stundas gadā var 8 EUR stundā, bet nav jāmaksā sociālie nodokļi no darba devējam un tie ir bezdarbnieki pēc 50 gadiem, kuri ir reģistrēti nodarbinātības aģentūrā. Lauksaimnieks šajā gadījumā noslēdz līgumu ar nodarbinātības aģentūru.

Francija: Sezonas strādnieku sistēma paredz, ka cilvēks var strādāt 190 dienas bez sociālā nodokļa maksājuma. Maksa 7 EUR stundā.

Polija: Darba devējam viss ir jāmaksā, nav atlaides nevienai sabiedrības grupai.

Vācija: nav sociālie maksājumi.

Latvija (A.Hauka): īsumā informējam par sezonas darbinieku nodarbinātību un samazinātu IIN.

11.2. Imigrācijas ietekme uz nodarbinātības likumdošanas izmaiņām ES dalībvalstīs

Vācija: Vācijā bēgļi var nodarbināt 3 mēnešus, pēc tam vairāk nevar nodarbināt, bet tad ir vairāki kritēriji, kuros bēgļi nespēj konkurēt. Ir īslaicīgas un ilglaicīgas apmācības, ko var izmantot bēgļi. Svarīgākais ir prioritārā sistēma, kas tiek izmantota, nodarbināto izvēlē – darba atļaujas iegūšanā.

Beļģija: bēgļiem bija jāgaida 6 mēneši, tagad var strādāt pēc 4 mēnešiem.

Somija: Ir politisks spiediens mainīt šobrīd eksistējošos nosacījumus. Šobrīd bēgļi var strādāt pēc 3 mēnešiem, ja viņam ir pase, bet, ja nav papīru – pēc 6 mēnešiem. Mērķis ir samazināt šo periodu līdz 4 mēnešiem – lai imigranti varētu tikt ātrāk nodarbināti.

Austrija – notiek lielas diskusijas, kad bēgļi varētu strādāt, bet reālas izmaiņas likumdošanā nav. Šobrīd ir atļauts izmantot viņus tūrisma un lauksaimniecībā, bet ir kvotas, cik daudzi trešo valstu iedzīvotāji var tikt nodarbināti.

11.3. Negadījumu darbavietās novēršana

Review of the agreement on MSD of 2005 – ar EFFAT tika parakstīts līgums, vajadzētu to pārskatīt 2016.gadā. Vēlamies paskatīties, vai mēs kaut ko varam vairāk darīt, lai samazinātu negadījumu skaitu nozarē, ko katra valsts dara, lai samazinātu negadījumu skaitu utt. Vai mums jāpārskata, vai jāpagarina šis līgums, to mēs paskatīsimies. 2016.gadā mēs sāksim par šo runāt, pagaidām ir ļoti nekonkrēti. Mums kopā būs jānolemj, ko darām šī jautājuma sakarā. Austrija norāda, ka visa šī jautājuma risināšana līdz šim ir bijusi tikai administratīvā sloga palielināšana.

Eksperte: Agnese Hauka, Paraksts
Latvijas Zemnieku federācijas Lauku attīstības eksperte

Eksperte: Sarmīte Babāne, Latvijas Zemnieku federācija Paraksts